

Christelijk middenveld kritisch voor Sammy Mahdi: 'Dit is niet wat we verwacht hadden'



Tex Van berlaer
Journalist Knack.be

De spanningen tussen staatssecretaris voor Asiel en Migratie Sammy Mahdi (CD&V) en het christelijke middenveld nemen toe. 'Met zijn discours maakt hij N-VA en Vlaams Belang groter'



Sammy

Mahdi (CD&V) in augustus 2021. © Frederic Sierakowski

Vorige week werd Sammy Mahdi 33 jaar oud. De symboliek van die Jezusleeftijd is de CD&V'er niet ontgaan. 'Het leven was de voorbije jaren al heel fijn,' schreef hij op Twitter, 'maar nu we water in wijn kunnen veranderen, wordt het alleen maar beter'.

De afgelopen jaren was de 'C' van CD&V geregeld voorwerp van discussie. Zelfs een oud-boegbeeld als Miet Smet vroeg zich af of dat 'christen' in de partijnaam - voluit 'christendemocratisch en Vlaams' - nog wel nodig was. Bij de voorzittersverkiezingen in 2019 wierp Mahdi zich op als verdediger, de 'C' mocht zelfs een pak scherper: 'Solidariteit met de allerzwaksten, het moet duidelijker kleven aan ons DNA.'

Maar een jaar na zijn aantreden als staatssecretaris voor Asiel en Migratie is het brede christelijke middenveld nog niet overtuigd van zijn werkwijze. Zowel Mahdi's discours als zijn beleid roept vragen op bij organisaties die zich laten voorstaan op hun christelijke waarden. Benoit Lannoo, kerkhistoricus en oud-*cabinetard* van onder meer ex-minister Joëlle Milquet (CDH), gunt Mahdi voorlopig nog het voordeel van de twijfel. 'Maar laat het duidelijk zijn: willen de christendemocraten echt het verschil maken in de regering, dan is het beleid op Asiel en Migratie de lakmoesproef.'

Ik kan niet begrijpen hoe een christendemocraat zich zo kan gedragen tegenover medemensen.

Baudouin Van Overstraeten, directeur van Jesuit Refugee Service (JRS)

Mirakel

Het was een woelig jaar voor Mahdi met de hongerstaking van sans-papiers. Twee maanden lang hielden zo'n 475 actievoerders in de campussen van de ULB en VUB en de Brusselse Begijnhofkerk de Wetstraat in hun greep. Van meet af aan waarschuwde Mahdi dat hij nooit zou toegeven aan chantage, een collectieve regularisatie was onbespreekbaar. De actie werd eind juli ontijdend zonder één dodelijk slachtoffer.

De episode laat littekens na. Ook bij Jan De Volder, verbonden aan de faculteit theologie van de KU Leuven, lid van de rooms-katholieke geloofsgemeenschap Sant'Egidio en nummer 5 op de Antwerpse CD&V-lijst in 2018. 'Ik ben op zich geen voorstander van een hongerstaking,' zegt hij, 'maar die mensen zijn er wel in geslaagd om hun problematiek naar voren te brengen. De vraag is of we toch niet een meer pragmatische oplossing hadden kunnen vinden, weliswaar zonder wetteloosheid aan te moedigen. Zo veel bedrijven zijn wanhopig op zoek naar werkrachten. De hongerstakers zijn jonge mensen die willen werken.'

Ook bij de christelijke vzw Gave Veste, die zich inzet voor vluchtelingen, zouden ze wel meer pragmatisme willen. 'Ik zoek geen conflict met Mahdi, maar hij laat kansen liggen', zegt bestuurslid Everhard van Dalen. 'Mijn bakker zei me dat hij doodmoe is omdat hij geen personeel vindt. Tegelijkertijd zijn er 150.000 mensen zonder papieren. Ik hoop dat Mahdi een open dialoog organiseert.'

Steun kregen de actievoerders ook van de christelijke vakbond ACV: 'Het is niet normaal dat er geen enkel perspectief geboden wordt aan de ongeveer 150.000 mensen die al jaren in ons land wonen, in ons sociale weefsel zijn ingeburgerd, in de informele economie werken en bijgevolg worden uitgebuit door sommige werkgevers.'

Volgens Baudouin Van Overstraeten, de directeur van de katholieke organisatie Jesuit Refugee Service (JRS) die hier in eigen naam spreekt, is het een 'mirakel' dat er geen dode is gevallen. 'Een humane oplossing was politiek gezien perfect mogelijk. Ik kan niet begrijpen hoe een christendemocraat zich zo kan gedragen tegenover medemensen, al zijn ze sans-papiers.'



Hongerstakers in de Brusselse Begijnhofkerk op 13 juli 2021. © Getty Images

Rechts hondenfluitje

Staatssecretaris Mahdi koestert hoge verwachtingen van een nieuw Europees migratiepact en wil dat iedereen die naar Europa komt gescreend wordt aan de buitengrenzen. Bovendien is de CD&V'er gewonnen voor meer opvang in de 'eigen regio'. In België zet hij in op een 'aanklampend terugkeerbeleid': menselijk, maar doortastend. Christelijke organisaties vrezen dat zulke ideeën het draagvlak voor een gastvrij beleid ondermijnen.

'Er is al langer een verharding aan de gang, ook bij christendemocraten', zegt Van Dalen. 'Men heeft het voornamelijk over terugkeer of detentie. Er is een

mentaliteitswijziging nodig in hoe we naar de vreemdeling kijken. Dit is niet wat we verwacht hadden.'

Op het vlak van detentie borrelt er wat. Begin dit jaar vormden het katholieke Caritas International en Jesuit Refugee Service Belgium een coalitie met Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Ciré. Het doel van de zogenaamde Move-coalitie: een einde maken aan de opsluiting van mensen om migratieredenen. 'Het lijden dat zo wordt toegebracht is immens en onrechtvaardig. En de kosten staan niet in verhouding tot de doelstelling en resultaten', zegt Van Overstraeten.

In verband met het terugkeerbeleid wijst Lannoo op de brief die Mahdi afgelopen zomer met vijf Europese collega's schreef aan de Europese Commissie. Ondanks de oprukkende taliban vond Mahdi dat gedwongen terugkeer naar Afghanistan mogelijk moest blijven. 'Die brief was een rechts hondenfluitje. Hoe meer hij daarop blaast, hoe groter N-VA en Vlaams Belang worden.'

Barmhartige Samaritaan

Kerkjurist Rik Torfs, oud-rector van de KU Leuven en ex-CD&V-senator, heeft begrip voor de koers van Mahdi. 'De tijden zijn veranderd sinds het "*Wir schaffen das*" van Angela Merkel. Mahdi weet het evenwicht te vinden tussen een restrictieve politiek en aandacht voor mensenrechten. Hij overstijgt de ranzigheid, maar is gedecideerd.'

Ook De Volder nuanceert. 'Een staatssecretaris heeft een bepaalde verantwoordelijkheid binnen de regering. Ik kijk meer naar wat iemand doet, dan naar wat iemand zegt. Zo had ik niet verwacht dat België meer dan 1400 mensen zou evacueren uit Afghanistan. *Chapeau.*'

Volgens Torfs is er een structurele spanning tussen de politiek en de oproepen vanuit christelijke organisaties - tot zelfs paus Franciscus toe - die pleiten voor een 'groter wij', bijvoorbeeld door ontmoetingen met migranten en vluchtelingen. 'Gastvrijheid kent in theorie geen limiet, maar is in de praktijk begrensd. In die zin sluit Mahdi aan bij de parabel van de barmhartige Samaritaan - de échte versie, niet de naïeve lezing. De Samaritaan helpt een gewonde man, maar zet daarna zijn reis verder. Men moet dus solidair zijn binnen de eigen mogelijkheden.'

Ook voor criticasters zijn er lichtpuntjes. Zo werkt Mahdi aan een nieuw migratiewetboek, en wil hij 700 extra mensen aannemen bij de Dienst Vreemdelingenzaken. En het blijft een feit dat onder deze regering gezinnen met kinderen niet langer kunnen worden opgesloten.



Sammy Mahdi (CD&V) © Getty Images

Nieuwe humanitaire corridor

Er zijn zelfs gesprekken aan de gang over een nieuwe humanitaire corridor. Via zo'n constructie haalde Sant'Egidio in samenwerking met het kabinet van ex-staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken (N-VA) 150 Syrische vluchtelingen naar ons land. Dat soort operaties kreeg een knauw na het schandaal rond ex-N-VA'er Melikan Kucam, die grof geld vroeg voor een plaatsje op de lijst en achteraf werd veroordeeld tot acht jaar cel.

Volgens De Volder, die de corridor mee vormgaf, is Mahdi 'op zich te vinden' voor een nieuwe operatie: 'Ik neem aan en hoop dat het snel rondkomt.' De Volder noemt geen specifiek land, maar Afghanistan kan een optie zijn. 'We moeten kijken wie daar nog is en tegenover wie we nog een verantwoordelijkheid hebben.'

Maar Mahdi blijft veel meer op de vlakte. 'Een humanitaire corridor lijkt me wat voorbarig', zegt hij. 'Op dit moment hebben we enkel wat van gedachten gewisseld om lessen te trekken uit het verleden.'

Een insider steigert: 'Ik hoop dat hij ons geen rad voor de ogen draait tot 2024.'